
TOP20 institucí v českém výzkumu

TOP20 institucí v českém výzkumu

21. 2. 2012, 01:21, Autor: Martin Rychlík

Mezi dvacítkou nejlepších organizací se celých pět let udržuje třináctka fakult a ústavů, které potřebují stabilnější financování. Nejvýkonnějšími vědeckými institucemi v Česku jsou dlouhodobě Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy (MFF UK), Fyzikální ústav Akademie věd ČR (FZÚ AV) a přírodovědecké fakulty Karlovy, Masarykovy a Palackého univerzity. Jejich pořadí na špičce TOP20 nejlepších výzkumných organizací se příliš nemění ani s použitou metodikou hodnocení výsledků.

Vypovídá o tom minianalýza, již si pořídila vládní Rada pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) a kterou má ČESKÁ POZICE k dispozici. V hodnocení dle komplexnější metodiky 2011 uspěla v nejlepší dvacítkce jako jediná z humanitních škol Filozofická fakulta UK, která obsadila šestnáctou příčku; jinak dominují přírodní a technické vědy.

Hodnocení dokončila nově zvolená RVVI. „S vědomím, že dosud používaný postup je z mnoha stran kritizován, jsme porovnali umístění dvaceti institucí, které se v hodnocení založeném na Metodice 2011 umístily na prvních dvaceti místech s prvními institucemi v minulých hodnoceních, prováděných podle metodiky z jednotlivých let. Potvrdilo se naše očekávání, že tyto instituce patří trvale k těm nejlepším,“ řekla ČESKÉ POZICI první místopředsedkyně RVVI Miroslava Kopicová, jež je nyní českou „ministerní vědy“.

Stabilní třináctka nejlepších

Kopicová: Vede nás to k úvahám, jak zajistit trvalý, i když třeba mírný nárůst financí pro nejlepší instituce. „Jsem si vědoma jak metodických omezení, tak malého výběru. Na druhé straně nás to vede k úvahám, jak zajistit trvalý, i když třeba mírný nárůst finančních prostředků pro nejlepší instituce,“ plánuje Kopicová.

Podle ní dřívější změny v metodice (prováděné po dlouhých a často velmi emotivních debatách o hodnocení) neměly možná až takový dopad, jaký jejich účastníci očekávali. Hned třináct institucí v ČR si udržuje příslušnost v TOP20 po celých pět let v řadě! Kdo tedy patří mezi vědeckou elitu v novém hodnocení za loňský rok?

TOP20 „nejlepších“ organizací (dle Hodnocení 2011)

1. Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy
2. Fyzikální ústav Akademie věd ČR
3. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy
4. Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity
5. Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého
6. Fakulta elektrotechnická ČVUT
7. Lékařská fakulta Univerzity Karlovy
8. Ústav organické chemie a biochemie Akademie věd ČR
9. Fakulta stavební ČVUT
10. Fakulta strojního inženýrství VUT
11. Fakulta strojní ČVUT
12. Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií VUT
13. Česká geologická služba

14. Ústav fyzikální chemie Jaroslava Heyrovského Akademie věd ČR
15. Fakulta chemicko-technologická Univerzita Pardubice
16. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
17. Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská ČVUT
18. Biologické centrum Akademie věd ČR
19. 3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy
20. Ústav makromolekulární chemie Akademie věd ČR

Pražský „Matfyz“, jenž zabodoval mezi českými fakultami i v žebříčku Hospodářských novin a shrnující analýze Lidových novin, si drží první místo v minulých pěti letech – nehledě na to, jak byl výsledek měřen. Stříbrnou linii udržuje v témže období i Fyzikální ústav AV ČR. Pražská přírodověda přepustila „bronz“ v TOP20 své brněnské sokyni pouze v roce 2010 – jinak se Přírodovědecká fakulta MU stále pohybuje kolem čtvrtého místa.

V čem tkví úspěch? „Úspěch Přírodovědecké fakulty UK tkví v tom, že od založení roku 1920 u nás pracují ti nejlepší tuzemští lidé v oboru, kteří instituci vdechli duch výjimečnosti. Naše bohatství tkví v lidech, nikoli v přístrojích,“ řekl ČESKÉ POZICI děkan Bohuslav Gaš. Dle něho je úspěch přírodních věd v hodnocení dán jednak vysoce hodnocenými impakty v časopisech, jednak i dobrým fungováním fakulty. „Komunikujeme s okolním světem, publikujeme globálně, což metodika velmi vysoce oceňuje,“ říká profesor Gaš.

V minulé „pětiletce“ uskutečnily v hodnocení největší skok (až z osmé desítky do TOP20) stavební a jaderná fakulta ČVUT, které se loni prosadily na deváté, respektive sedmnácté místo. Pozoruhodné je umístění České geologické služby na třináctém místě, která díky výsledkům postoupila do popředí až ze třetí desítky v roce 2009.

K čemu budou nové poznatky z Hodnocení 2011? „Domnívám se, že všechny zkušenosti budou postupně využity. Hlavní očekávání nyní směřují k výsledkům právě zahajovaného projektu ministerstva školství – zkráceně zvaného ‚Metodika‘, který by během několika málo let měl dát hodnocení nový směr a postavit jej na lepších základech. Nová metodika by například mohla zohlednit více kritérií než jen hodnocení podle výsledků, i když výsledky zůstanou dle mého názoru důležitou součástí každého hodnocení,“ říká Kopicová.

Nejen s výsledky, ale i s dalšími faktory

Dalšími ukazateli by mohla být míra zahraniční spolupráce, příležitosti pro mladší vědecké pracovníky, spolupráce s průmyslovou sférou a sférou služeb i oborové zvláštnosti. „Ať již bude nová metodika založena na jakýchkoliv parametrech, měla by přinést větší stabilitu a předvídatelnost institucionálního financování po delší dobu, například tři roky,“ připomíná Kopicová, po premiérovi Petru Nečasovi nejvyšší postavená osoba vládní rady.

Těm, kdo by chtěli zjistit, proč se čelo žebříčku skoro nemění, ať již prochází jakkoli zpracovanou metodikou, Kopicová vzkazuje: „Dobrá vědecká publikace zůstává dobrou publikací za všech okolností.“ Stejně tak instituce provádějící kvalitní výzkum s čilou mezinárodní spoluprací zúročí své úsilí ve výsledcích a je do jisté míry „nedůležité“, jak jsou porovnávány.

Dobrá vědecká publikace zůstává dobrou vědeckou publikací za všech okolností, „Otázkou zůstává, do jaké míry jsou vnitřní metody a postupy přenositelné do jiných institucí. Ráda bych také zdůraznila, že naše srovnání je pouze informativní a nelze je zaměřovat za odbornou srovnávací studii, která by formulaci dobrých praxí měla nutně předcházet,“ doplňuje bývalá ministryně školství.

Slušné hodnocení i v „humanitách“

Překvapilo první místopředsedkyni RVVI umístění některé instituce v TOP20? „V tak malé zemi, jako je Česká republika, existuje značná povědomost o nejlepších výzkumných pracovištích v každém oboru. Proto pro mne tento žebříček nebyl překvapením. Ale přece musím jednu zmínit – a tou je Filozofická fakulta UK. Je důkazem, že ‚kafemlejnec‘ nefunguje dobře jen pro technické obory,“ říká Kopicová o své mateřské fakultě.

Děkan FF UK má z postupu pražské „fildy“ mezi špičku pochopitelně radost, nicméně upozorňuje na limity nejnovější zvolené metodiky. Docent Michal Stehlík, vzděláním historik, ČESKÉ POZICI řekl: „Jsme sice vysoko, ale metodika hodnocení humanitních věd není podle našeho názoru ideální a je třeba na ní ještě dále pracovat.“

Ukazuje se, že v českém výzkumu jasně dominují veřejné vysoké školy spolu s Akademií věd ČR, jak třeba ukázal audit české vědy od společnosti Technopolis. Je to zřejmé i z analýzy vědeckých výstupů v Registru informací o výsledcích státem podporovaného výzkumu a vývoje (RIV) pro rok 2010.

Výkon všech univerzit byl asi 2,5krát vyšší oproti celé AV ČR, přičemž se dá očekávat nárůst tohoto poměru ve prospěch univerzit. Z objemu výzkumu by se případnými výzkumnými univerzitami mohly teoreticky stát Univerzita Karlova (29 procent výkonu škol), ČVUT (12 procent), Masarykova univerzita (10 procent) a také VUT v Brně nebo pražská VŠCHT, jež by eventuálním sloučením s pražskou technikou dosáhla společného výkonu 18 procent.

Pokud se reforma terciárního školství k něčemu takovému, jako je diverzifikace vysokých škol, vůbec probouje...